

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. XVI. Præceptum jejunii Ecclesiastici.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

CAPUT XVI.

Prop. XXIII. ab Alex. VII. &c.
Præceptum Jejunii Ecclesiastici.

1. PROP. 23. *Frangens jejunium Ecclesie, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, puta, quia non vult se subicere præcepto.*

2. Jejunium duplex, *natura, & Ecclesie, seu naturale, & Ecclesiasticum: naturale est abstinencia à qualibet re sumpta per modum cibi, aut potus, quibus à media nocte jejunus debet esse Eucharistiam suscipiens.*

Ecclesiasticum vero, *est unica commestio, seu abstinencia à duplici refectioe, & à cibis vetitis secundum formam ab Ecclesia præscriptam.*

3. *Quæritur, quot concurrant ad substantiam jejunii Ecclesiastici?*

Resp. Tria, 1. unica commestio, seu abstinencia à secunda refectioe; (quamvis ex indulgentia Ecclesie, & consuetudine legitima, in praxi sit serotina collatiuncula) 2. abstinencia à carnibus, & cæteris, quæ sementinæ originem à carnibus trahunt, ut caseo, lacte, ovis, *cap. denique dist. 42.* abstinencia usque ad horam statutam, quæ hodie ex consuetudine legitime præscripta est circa meridiem; sed non desunt negantes hoc tertium ad substantiam jejunii pertinere, sed veluti accidentarium, & secundarium considerant, & quidem probabiliter.

4. *Quæritur, an mortaliter peccet, qui sine causa refectioem in die jejunii notabiliter ante meridiem, tribus nimirum horis, anticipat?*

Resp. Negative, cum Layman, *lib. 4. tract. 8. cap. 1. num. 11.* & aliis; ratio est, quia per anticipationem prandii non violatur substantia, sed circumstantia præcepti, nam determinatio temporis, ante quod refectio sumi non debet, est tantum circumstantia accidentalis: cum violatione ejus, substantia jejunii, unica nimirum commestio, consistere potest; & propterea, si sine causa anticipetur, veniale erit; si autem rationabili causa fiat, nullum peccatum est; verum poterit esse mortale ratione scandali, vel contemptus. Quilici *qu. 16. art. un. num. 2.* sicut id ducere in consuetudinem, contra usum, & praxim Ecclesie periculosum existimarem, à mortali non excusandum.

5. *Quæritur, an licitum sit, collatiunculam circa meridiem capere, cæna in noctem, seu ad vesperam dilata?*

Resp. Si id rationabili causa fiat, ut causa studii, negotii, &c. licet; & nullum erit peccatum, quia non violatur substantia præcepti, sed solum accidentalis circumstantia mutatur, variando tempus: sine causa erit veniale. Layman. *num. 10.* & Quilici: quia operatur contra consuetudinem justè introductam. Retinendus est uniformis usus Ecclesie, & cuilibet non debet esse liberum eam sumere, sive in meridie, sive ad vesperam differre; hinc sæpius sine justa causa fixum ordinem non invertas, ne graviter pecces.

6. *Quæritur, an in die jejunii dispensatus ad edendas carnes teneatur jejunare, hoc est, ad unicam commestionem in die?*

Resp. Vel, ei licentia comedendi carnes conceditur ob debilitatem naturæ, & quia

quia frequentiori refectioe, quam unica, indiget, ad reficiendas vires, ut in convalescentia: vel, quia sibi alii cibi nocent, cum alioquin sit fortis viribus, & sanus; in primo casu eum à jejunio DD. excusant, non verò in secundo; ratio est: quia jejunium duo præcepta distincta includit, alterum de abstinentia à multiplici refectioe, & alterum de abstinentia à carnibus, & cibis vetitis, quæ sunt separabilia, ut patet: in diebus Dominicis Quadragesimæ, cessante præcepto jejunii, durat illud abstinentia à carnibus; in diebus Veneris, & Sabbati per annum præcipitur abstinentia à carnibus, non præcepto jejunio: & existentes intra 21. ætatis annum excusantur ab obligatione jejunii, qui peccant comedendo carnes; & ideo non sequitur, quod dispensatus ab abstinentia à carnibus, sit dispensatus in jejunio; nec debet fieri extensio unius ad aliud, cum ex causa super uno dispensatur, nisi talis sit causa, ut utrumque comprehendat.

7. Sed, non ne per DD. abstinentia à carnibus est de essentia jejunii?

Resp. Sanè; sed de essentia ipsius adæquate sumpti, non verò inadæquate accepti. Servare non potes secundum utrumque præceptum, debes ad minus implere secundum alterum, dum moraliter potes.

8. At dubitatur, an violans jejunium comedendo carnes, & multipliciter se reficiens in die, duo peccata specie distincta committat: alterum, violando abstinentiam à carnibus, & alterum, multiplicando refectioes?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia in morali, & Theologica estimatione diffi-

Matthæi Cautela Confess.

milis malitia videtur in violatione jejunii facta qualitate cibi interdicti, ab ea, facta quantitate refectioe: licet enim utrumque præceptum pertineat ad virtutem abstinentiæ, tamen ipsa sub diverso motivo, seu honestate morali respicitur; nam certè peculiaris honestas est in abstinentia à carnibus, ac in abstinentia à frequentiori commestione.

9. Quæritur, an toties mortaliter delinquat, quoties quis sine legitima causa, die interdicto carnes (vel alios cibos prohibitos) comedit?

Resp. Affirmativè; quia præceptum non comedendi carnes est negativum, obligans ad semper, & pro semper: addo, quod mens Ecclesiæ est, in die jejunii absolute interdiceret carnes, sic, ut sensus prohibitionis: *Ne carnes comedantur*, sit, numquam in die interdicto licet carnibus vesci; & multiplicantur peccata, dum commestiones moraliter discontinuantur, ut non una refectio moraliter censeatur; in quo iudicium relinquitur arbitrio prudentis, & cordati viri.

10. Sed quid, si in jejunii die secundo, tertio, aut quarto, cibos non vetitos cum distantia temporis, comedat, an toties quis peccet, quoties se reficit?

Resp. Negativè, quia præceptum de unica commestione, facienda in eodem jejunii die, est affirmativum, non obligans pro semper; & ideo, cum plene secundo comedis, tunc peccas, non verò, dum tertio, vel quarto eodem die sufficienter te reficis, quia, fracto, jam per secundam commestionem jejunio, ipsum amplius, non potes servare; violato autem præcepto de non comedenda carne, potes iterum

(N)

rùm

rum non comedere, & præceptum non comedendi carnes implere.

11. Sed quaeritur, an, qui sapius in die jejunii aliquod exiguum comedit, tamen mortaliter peccet, quoties illud manducat?

Resp. Est distinguendum: vel, cum primò aliquod modicum comedit, habet intentionem sapius repetendi illas modicas commestiones, usque ad notabilem quantitatem, vel non; si primum, ratione intentionis peccat mortaliter, etiam in prima manducatione, quia id, quod sumere cupit, est materia sufficiens peccati mortalis; si secundum, quamvis in prima, vel secunda exigua manducatione mortaliter non delinquat, graviter tamen peccat, si id faciat sapius, ut notabiliter excedat; quia parvulae commestiones censentur mortaliter conjungi, & notabili quantitati cibi æquivalere, sic ut ad nutrimentum deserviant.

12. Sed quid, si in die jejunii parum carnis manducet?

Resp. A peccato mortali ex parvitate materiae excusatur, sed debet esse tam modica, ut nequeat homines ad sui sumptionem frequenter allicere, ut notavit Illung. & Sum. Leand. ver. abstinent. nu. 6. dixit non debere excedere octavam partem unius unciae; idque teneas contra Pasqualigo.

13. Quaeritur, an ignorans esse diem jejunii, si mane sumat jentaculum, & postea advertat urgere præceptum jejunii, teneatur jejuna?

Resp. Affirmativè, nam, aut sumptam manè jentaculum fuit sufficiens corporis refectio, aut insufficiens; si primum, tunc, intermisso prandio, contentus

esse debet vespertina collatione; si secundum, tunc, jentaculo illo matutino pro collatione reputato, poterit, intermisso omnino prandio, noctu carnare, vel in meridie se reficere. Layman.

14. Sed quid, si in jentaculo illo cibos prohibitos comederit?

Resp. Debet ab eis iterum abstinere, & in refectioe sumenda regulari juxta modò dicta.

15. Quaeritur, quanta esse debeat quantitas cibi permissa in serotina collatione?

Resp. Modica, ne canula in canam transeat: in qua exceditur, quando id, quod sumitur, notabiliter majus est quarta parte ejus quantitatis, quæ ad integram carnem sufficeret: unde DD. eam taxant ad octo circiter uncias, seu ad quartam partem carnæ, quæ non excedit 32. uncias; & si quis plus in cana sumeret, non posset ad ratam illius quartam partem pro collatione accipere, Sum. Leandri. ver. collatio. quant. num. 4. exigitur, aut octo uncia Romana non debent excedi. Multis excessus duarum unciarum supra octo videtur notabilis, & ad carnem accedere, idè sic excedens graviter peccare non est dubium; non procedatur laxè.

16. Quaeritur, quinam cibi possint in canula sumi?

Resp. Communi usu receptum est, ut parùm panis etiam edatur, vel seorsim, vel unà cum fructibus, herbis, vel aliis cibis levioribus, & exigui nutrimenti, cujusmodi sunt ficus, uva passa, nuces, pira, poma, radices, &c. Layman ex Azorio concedit, etiam pisciculum parvulum, qui fumo siccatus, vel

aceto

Aceto maceratus sit, nam inter leviores cibos numerari solet, ut colligitur ex cap. Presbyter dist. 82. & idè corruptela est, si in eibi sumantur, qui potissimum ad nutriendum valent; potest etiam summi panis, coctus aqua cum parvo oleo, modò non sit de industria conditus ad multum nutriendum. Rotarius apparat. 3. p. cap. 1. num. 20.

17. Quæritur, an potus Chocolata sumptus extra horam prandii jejunium Ecclesiasticum frangat?

Resp. Negative, si in parva quantitate, & moderatè sumatur; nam est constans DD. sententia in præcepto Ecclesiastici jejunii dari parvitatem materiæ, seu posse parum quid extra refectionem summi, quin jejunium frangatur, ergo, etiam si Chocolata cibus foret, & non potus, adhuc, si in parva quantitate sumeretur, jejunium non frangeret.

18. Sed quæritur, quam ipsius portio reputetur parva quantitas, vel parvitas materiæ?

Resp. Unicam Chocolatis unciam esse parvitatem materiæ, dixit Card. Brancatius disert. de potu Chocolat. idè, quamvis esset cibus (quod negat, & portionem esse probat Tamb. lib. 4. in decal. cap. 5. §. 2. num. 13.) unica uncia circiter jejunium non frangeret.

Nec aqua, licet in quantitate unciarum sex, aut parum minori, quæ in vase calefactorio immittitur, facit, quin parva dicatur, siquidem certum est, aquam, quamvis cum Chocolatæ pulvere decoctam, non egredi veræ potabilitatis qualitatem, & naturam: quia aqua, quæ miscetur, non auget ibi substantiam in ordine ad nutritionem, cum non afferat se-

cum aliquid nutritionis, sed tantum sit medium solvendi concretam massam. Verum si sæpius in die sumatur, jejunium violatur, & idè plura non sumantur portula, sed unicam, & non excedatur uncia, ut verè parvitas materiæ habeatur.

19. Quæritur, an, qui vovit omnibus sextis feriis jejunare, & à carnibus abstinere, teneatur etiam in die Nativitatis Domini?

Resp. Affirmativè, nisi ipsum diem excluderit text. in cap. explicari de observat. jejuni, ubi: respondemus, quod illi, qui nec voto, nec regulari observantia sunt adstricti, in sexta feria, si festum Nativitatis Dominica die ipso venire contigerit, carnibus propter festi excellentiam vesci possunt, secundum consuetudinem Ecclesiæ generalis; ergo, qui voto, vel regulari observantia sunt adstricti, non possunt in sexta feria, quando in ea Nativitas venerit, carnes manducare, sed ad abstinentiam ab eis, & jejunii observantiam tenentur. Sic FF Minores, qui ex regula, & voto tenentur jejunare omnibus sextis feriis juxta text. in cap. exiit de verb. signif. in c. 8. in primis, & Clement. eod. tit. debent, etiam in Nativitate Domini, quamvis in sexta feria contingat; ratio est, quia, cum jejunium in sexta feria generaliter non sit in præcepto, sequitur voventes absolucè in sexta feria jejunare, voluisse se privare libertate ad bis se reficiendum, etiam in die Nativitatis Domini, cum, quoad jejunium, non sit differentia inter illam diem, & alias ferias sextas; quemadmodum, qui vovit generaliter nunquam vesci carnibus, censetur voluisse se privare libertate illas comedendi, et-

iam in diebus alijs permittis. Nota, quod frangens jejunium, ad quod tenetur ex voto, & præcepto Ecclesie, duplex peccatum committit, contra religionem, & contra abstinenciam.

20. Quæritur, an vovens integro mense jejunare, teneatur secundam partem, si non possit toto mense?

Resp. Affirmativè, ratio est, quia impotentia, quæ excusat à toto, dum aliquam partem relinquit adimplebilem, per DD. ab hujus implemento non excusat: sic vovens dare mille in Eleemosynam pauperibus, si nisi centum possit, hæc dare tenetur.

21. Quæritur, an dubius, quod emisit votum jejunandi, V. G. ter in mense, teneatur jejunare?

Resp. Aliqui negant; quia, cum tunc possessio stet pro libertate, & non pro voto, votum non tenet. Sed nos affirmamus cum Fagnan. in t. ad cap. Ne invidiaris de const. n. 211. cum quo ita discurremus: ponamus reverà eum emisisse votum, sed postea non bene recordari, & dubitare, an illud emisit: si homo dicat: ego prorsus sum dubius, an votum emisissim, & in hoc dubio volo me spotare possessione mea libertatis, cum nulla lex me constrinxerit ad votandum: & contra Deus dicit: si tu es dubius, ego certus sum te vocasse. Et ideo nulla est possessio ex parte tua: sequere ergo in tuo dubio partem tutiorem, & redde Altissimo vota tua; quod, si adhuc homo instet, & dicat: forte ego non vovi. & Deus scit, me non vocasse, & ideo volo perseverare in possessione mea libertatis: contra est: quia forte in vocasti, & Deus scit te vocasse, & sic incerta est tua possessio, si vocasti, possessio non stat

pro tua libertate: tu dubius es, quid egeris, & incertus, ita ne sit, vel non; quomodo ergo potes perseverare in possessione, si dubitas te possidere? nonne es possessor mala fidei: possessionem amittit, qui suspicatur se posse repelli, l. si id quod in princ. & §. final. ff. de acquirend. poss. l. 1. §. si autem. ff. de vi. & vi armata: ideo, si tu facis actum, de quo dubitas, num sit contra votum, utique exponis te periculo mortalis peccati, & ideo mortaliter peccas; nec tibi suffragari potest præsentia possessio libertatis tuæ, cum incerta sit, & dubium non tollat; ideo, ne peccet sic dubitans, jejunet, quia possessio stat semper pro obligatione jejunii.

22. Quomodo se gerere debeat Confessarius cum penitente, qui se accusat jejunium fregisse?

Resp. Interroget, quoties violaverit, an cibis, vitibus, carne, vel ovibus, &c. & quoties in die istos comederit; an obstrictus ad jejunandum fuerit, etiam ex voto? an cum aliorum scandalo? an alios ad jejunium violandum induxerit, & quot, & quoties? & an crediderit jejunium non potuisse ab Ecclesia præcipi; & in isto casu esset hæreticus ab ordinario. Confessario non absolvendus juxta dicta cap. 3. nu. 7. an docuerit frangentem jejunium Ecclesie non peccare mortaliter, nisi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, quia non vult se subjicere præcepto, quod Alex. sub censura, reservata prohibuit asserere.

23. Quæritur, an dispensatus in esu carnis, peccet comedens carnes nocivas?

Resp. Affirmativè: & contra præceptum naturale, in quo gravitas metienda est ex damno, quod infert propria saluti, & con-

& contra præceptum Ecclesiæ. Pondera decretum ab Eminentiss. Urb. Vicario, de mandato SS. D. N. Clement. XI. publicatum die 24. Febr. 1702. ut infra.

Animadvertant, & Medici, & qui petunt licentiam, ut attendant qualitati carnum, quod, nempe, sint salubres; quia hæc solum permittuntur in quadragesima, his, qui ex iusta causa nequeunt vesci cibis quo tragesimalibus; quod si necessitati potest subveniri per ova, & lacticia, nec Medici debent permittere, nec fideles adhibere carnes, etiam salubres.

Qui toto anni tempore abstinent à carne, diebus Veneris, & Sabbathi, quatuor temporibus, necnon Vigiliis de præcepto, multo magis si prædicti dies incidant in quadragesima debent abstinere à carne, excepto, si nova superveniens causa aliud exigat.

Cumque super hoc nequeat stabiliri regula fixa, & determinata, debet quisque primò considerare suam necessitatem, suasque, in dispositiones, ita ut non sint affectate, eum reddatur sint rationem Deo, coram quo nihil valent licentia ex causis, vel suppositis, vel fictis. Per quæ resolvuntur innumerati casus, à Casuistis examinati.

CAPUT XVII.

Prop. XXIV. ab Alex. VII. &c.

Distinctio numerica, & specifica peccatorum.

1. PROP. 24. Mollities, Sodomia, & Bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infima, ideoque sufficit dicere in Confessione se procurasse pollutionem.

Nil Confessario magis necessarium, quam naturam peccati, peccatorum numericam, & specificam distinctionem agnoscere, ut lepram à lepra discernens, suo valeat muneri satisfacere: ideo occasione prætaxatæ propositionis, tangentis differentiam peccatorum specificam, eum super præfatis breviter instruendum, sequentibus duxi.

2. Quæritur, quid sit peccatum?

Resp. Ex D. Augustino contra Faustum: est factum, vel dictum, vel concupitum contra legem æternam; & ex D. Ambrosio, est prævaricatio legis divinæ, & celestium inobedientia præceptorum.

3. Ex peccatis aliud est originale, aliud personale; originale est privatio justitiæ originalis debite, quæ accepta fuit in primo Parente, & ab ipso amissa: personale verò, est actus cum advertentia elicitus à propria persona, contra dictamen practicum conscientia dictantis. hic, & nunc aliquod esse, vel non esse faciendum.

Item aliud est actuale, aliud habituale: actuale est actus malus, de presenti existens: habituale est peccatum præteritum, nondum retractatum, nec remissum per penitentiam.

Item aliud est commissionis, aliud omissionis: illud est contra præceptum negativum, quo Deus prohibet, ne fiat aliquid: Deus præcipit non furari, furaris, peccas: peccato commissionis; aliud est contra præceptum affirmativum: Deus præcipit, ut Missam audias, non audis, reus es: peccati omissionis.

Item aliud est cogitationis, seu cordis:

(N) 3. aliud